

בש"פ 4930/22 - פיראס חשים, מחמד עבדין נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון
בש"פ 4930/22

לפני: כבוד השופט ד' ברק-ארז

העוררים: 1. פיראס חשים
2. מחמד עבדין

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 13.7.2022 במ"ת 66916-06-22 שניתנה על-ידי
כבוד השופט א' נחלון

תאריך הישיבה: כ"ז בתמוז התשפ"ב (26.7.2022)
בשם העורר 1: עו"ד יהודה שושן
בשם העורר 2: עו"ד מוחמד עווד
בשם המשיבה: עו"ד מוחמד סראחנה

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 13.7.2022 (מ"ת 66916-06-22, השופט א' נחלון). בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העוררים עד תום ההליכים נגדם.

כתב האישום וההליכים עד כה

2. ביום 30.6.2022 הוגש כנגד העוררים כתב אישום, הכולל שני אישומים, ונסב על ביצוע של עסקאות בנשק.

3. על פי האישום הראשון, ביום 29.10.2021 פנה העורר 1 לאדם בשם מחמוד רשק (להלן: רשק) וביקש ממנו למכור עבורו תת-מקלע מסוג M-16 בתמורה ל-53,000 שקלים, וכן אקדח בקוטר קליע 9 מ"מ תמורת 22,000 שקלים (להלן ביחד: כלי הנשק). סמוך לאחר מכן שלח העורר 1 לרשק תמונות של כלי הנשק (להלן: התמונות).

בהמשך לכך, רשק פנה לעורר 2 והציע לו לרכוש את כלי הנשק, כשהוא מעביר לו את התמונות. על-פי המתואר בכתב האישום, בשלב זה שאל העורר 2 מהו מחירם של כלי הנשק וציין כי ייתכן שירכוש את האקדח. כמו כן, העורר 2 ביקש מרשק לא לספר על השיח ביניהם, והשניים הוסיפו ודנו במחירים של כלי הנשק ובאפשרות למכור את תת-המקלע בהמשך. על רקע זה, פנה רשק לעורר 1 ואמר לו שברצונו לרכוש את האקדח בתמורה ל-9,000 שקלים, בעוד האחרון הסכים לכך.

4. על פי האישום השני, ביום 5.11.2021 פנה רשק לעורר 2 וקשר עמו קשר למכירת נשק, תוך שהוא מברר האם יש באפשרותו למכור לו נשק "מקורי". בתגובה שאל העורר 2 את רשק האם יהיה מעוניין בתת מקלע מסוג M-16 או באקדח. בהמשך לכך, ולאחר שרשק השיב כי ברצונו לרכוש תת מקלע, ציין העורר 2 כי ברשותו תת מקלע "מוסב למחצה" במחיר של 60,000 שקלים, וכן תת מקלע מקורי במחיר של 92,000 שקלים. בשלב זה אמר רשק לעורר 2 כי הוא יבחן את העניין.

5. בשל המעשים המתוארים באישום הראשון, יוחסו לעורר 1 שתי עבירות של ניסיון סחר בנשק לפי סעיפים 144(ב) ו-25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). כמו כן, לעורר 2 יוחסה עבירה של קשירת קשר לרכישת נשק לפי סעיפים 499 ו-144(א) לחוק העונשין. בנוסף, בשל המעשים המתוארים באישום השני, לעורר 2 יוחסה גם עבירה של קשירת קשר לסחר בנשק לפי סעיפים 499 ו-144(ב) לחוק העונשין.

6. להשלמת התמונה, יצוין כי בעניינו של רשק הוגש כתב אישום נפרד הכולל ששה אישומים שונים, אשר שניים מתוכם נסבים על האירועים מושא כתב האישום דנן. ביום 6.7.2022 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של רשק עד לתום ההליכים נגדו (מ"ת 50509-06-22, השופט א' גורדון).

7. בד בבד עם כתב האישום כנגד העוררים הגישה המדינה בקשה למעצרו עד לתום ההליכים נגדם. בבקשה נטען כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתם של העוררים, ובכלל זה הודעות שמסר רשק אשר קושרות את העוררים למעשים המיוחסים להם, וכן תכתובת של מסרונים ותמונות שהוחלפו בינם לבין רשק. עוד נטען כי קיימת בעניינם עילת מעצר בשל מסוכנות, לנוכח טיבן של עבירות הנשק המיוחסות להם ובשים לב לחזקה הסטטוטורית הקבועה בסעיף 21(א)(1)(ג) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996. בו ביום, בהסכמת העוררים, הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו עד להחלטה אחרת.

8. ביום 7.7.2022 התקיים דיון בבית המשפט המחוזי ובו הסכימו באי-כוחם של העוררים לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר. לצד זאת, באי-כוחם של העוררים טענו כי קיימת חולשה בעוצמתן של הראיות והוסיפו כי בנסיבות אלו, ובהינתן עברם הפלילי הנקי, יש מקום להורות על שחרורם לחלופת מעצר. בהקשר זה הצביעו באי-כוח העוררים, בין היתר, על פערים שונים העולים לשיטתם מהודעותיו של רשק. בנוסף, ביחס לעורר 1, נטען כי לא היה מקום לייחס לו עבירה של ניסיון סחר בנשק. זאת, כך נטען, בשים לב לעובדה שבאישום השני לכתב האישום ייחסה המדינה לעורר 2, בנסיבות דומות, עבירה של קשירת קשר לסחר בנשק בלבד. עוד נטען כי לא ניתן לייחס לעורר 1 עבירה כאמור מבלי שכלי הנשק נתפסו, וכי קיים אף קושי לזהות בבירור את כלי הנשק שנטען כי הופיעו בתמונות.

9. כאמור בפתח הדברים, בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העוררים עד תום ההליכים נגדם. בעיקרו של דבר, בית המשפט המחוזי דחה את הטענה כי קיימת חולשה ראייתית ככל שהדברים אמורים בהליך המעצר וקבע כי

מקומן של הטענות השונות שהועלו להתברר בהליך העיקרי. בית המשפט המחוזי עמד על כך שחומר הראיות נגד העוררים כולל הודעות שונות שמסר רשק, שבהן הוא התייחס לתכתובת המסרונים שהוחלפה בין הצדדים, תוך שהוא מאשר את עיקרי הנטען בכתב האישום. בית המשפט המחוזי עמד על כך שכאשר נשאל רשק בחקירתו במשטרה מדוע פנה לעורר 2 במהלך האירוע המתואר באישום השני, הוא השיב כי פנייתו נעשתה "בצחוק". עם זאת, בית המשפט המחוזי הדגיש שבהמשך רשק ציין כי "לא ידעתי שהצחוק הופך רציני", באופן המלמד על חזרה מסוימת מטענה זו. בית המשפט המחוזי הוסיף כי עיון בתכתובות בין הצדדים אכן מעלה לכאורה כי המגעים בעניין עסקאות הנשק היו רציניים. בית המשפט המחוזי אף הוסיף כי בנסיבות אלו, אין בטענות שהעלו העוררים לעניין המשקל שיש לייחס לתמונות של כלי הנשק, שלגרסתם אינן ברורות, כדי לפגוע בעוצמת הראיות.

10. בית המשפט המחוזי נדרש אף לטענות הנוגעות להבחנה בין העורר 1 לעורר 2 בכל הנוגע לעבירת הניסיון לסחר בנשק. בהקשר זה נקבע כי לצורך הליך המעצר די בהסבר שסיפקה המדינה לפיו במסגרת האירועים מושא האישום הראשון הושג לכאורה סיכום בין הצדדים על מכירתו של האקדח, בעוד שבאישום השני לא הושג סיכום קונקרטי דומה. לבסוף, בית המשפט המחוזי נדרש לעילת המעצר בעמדו על חומרת המעשים המיוחסים לעוררים ומלמדים על מסוכנותם. על רקע זה, וחרף העובדה שהעוררים נעדרים עבר פלילי, מצא בית המשפט המחוזי כי לא ניתן לאיין את מסוכנותם בחלופת מעצר ואף לא במעצר בפיקוח אלקטרוני.

טענות הצדדים בערר

11. הערר שבפני מכוון כנגד החלטתו האמורה של בית המשפט המחוזי. בתמצית, העוררים טוענים כי שגה בית המשפט המחוזי בדחותו את טענותיהם בעניין חולשת הראיות כנגדם ובקבעו כי יש להורות על מעצרו מאחורי סורג ובריח אף מבלי שהוגש תסקיר מטעם שירות המבחן. בין היתר, העוררים שבים וטוענים כי לא ניתן משקל לדברים שונים שמסר רשק בהודעותיו ואשר יש בהם כדי ללמד כי מאחורי ההתכתובות בין הצדדים לא עמדה כוונה ממשית להוצאת העסקאות לפועל. כן נטען כי לא היה מקום לייחס לעורר 1 עבירה של ניסיון לסחר בנשק בהיעדרם של כלי הנשק הרלוונטיים. בהקשר זה שב והודגש כי איכות תמונות כלי הנשק לכאורה ירודה וכי קיים קושי ממשי להסיק מהם החפצים הנחזים בהן. לבסוף, העוררים מטעימים כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא נתן משקל מספק לפרק הזמן שעבר מאז ביצוע המעשים לכאורה, שבמהלכו הם נתונים במעצר מאחורי סורג ובריח, ולעובדה כי הם נעדרים עבר פלילי.

12. ביום 26.7.2022 התקיים בפני דיון בערר ובו נשמעו טענות הצדדים בעל-פה. באי-כוח העוררים טענו כי החולשה הראייתית בתיק נובעת במידה רבה מכך שלא נתפסו במקרה זה כלי הנשק שבהם על-פי הנטען בוצעו העבירות. בהמשך לכך נטען כי חומר הראיות מבוסס למעשה על תמונות המציגות לכאורה כלי נשק, שאף הן, לפי הנטען, מטושטשות ולא ברורות. על רקע זה, באי-כוח העוררים שבו והדגישו כי נוכח החולשה הראייתית הקיימת לשיטתם בתיק, ובשים לב לעברם הנקי של העוררים, לכל הפחות יש להורות על קבלת תסקיר מעצר בעניינם.

13. מנגד, בא-כוח המדינה טען כי אין מקום להתערב בהחלטתו המפורטת של בית המשפט המחוזי, אשר עמדה על מכלול התשתית הראייתית הלאאורית לביצוע המעשים המפורטים בכתב האישום. בא-כוח המדינה אף דחה את הטענות באשר להבחנה בין העבירות שיוחסו בכתב האישום לכל אחד מהעוררים. לשיטת המדינה, הבחנה זו נשענת על השוני בשלב שאליו הגיעו העסקאות המפורטות בכל אחד מהאישומים. בא-כוח המדינה אף הדגיש את המסוכנות הגבוהה הנלמדת מאופיין של העבירות וטען כי אין מקום להורות על קבלת תסקיר מעצר בנסיבות אלו.

14. לאחר שעיינתי בערר ובנספחיו, שמעתי את טענות הצדדים בכתב ובעל-פה וכן עיינתי בחומר הראיות שהוגש לעיוני, באתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות. בניגוד לטענות העוררים, לא התרשמתי כי קיימת חולשה ראייתית בתיק באופן שיש בו להשליך על הדיון בשלב זה של הליך המעצר. כמו כן, במכלול הנסיבות, ובשים לב למסוכנות הנשקפת מן העוררים, לא מצאתי כי נפלה שגגה בהחלטה להורות על מעצרו עד תום ההליכים.

15. אפתח בכך שאציין כי בדומה לבית המשפט המחוזי אף אני סבורה כי עיון בחומר הראיות שהוגש מלמד על קיומה של תשתית ראייתית לכאורית מספקת. כפי שפורט בהחלטתו של בית המשפט המחוזי, תשתית זו מבוססת בעיקרה על הודעותיו המפלילות של רשק, כמו גם על תכתובת המסרונים הנוגעת לכאורה לאירועים מושא כתב האישום.

16. בהקשר זה, אחזור ואציין בתמצית כי בהודעה שמסר רשק ביום 13.6.2022 הוא תיאר אירוע הדומה לכאורה לזה המתואר באישום הראשון בכתב האישום, אם כי ציין באותה עת כי מדובר באירוע שהתרחש בשנת 2019 (ראו: שם, בעמ' 3-4). בהמשך לכך, בהודעה שמסר שבוע מאוחר יותר, מיום 19.6.2022, לאחר שהוצגה לו תכתובת המסרונים והתמונות מיום 29.10.2021 שאותרה בטלפון הנייד שלו (מסמכים שסומנו כ.פ. 1 ו-כ.פ. 2 19/06/22), אישר רשק את עיקרי הנטען באישום הראשון, כפי שאלה עולים מהתכתובת האמורה (ראו: שם, בעמ' 3-4). כמו כן, בהמשך דבריו באותה חקירה אישר רשק אף את עיקרי הנטען באישום השני (שם, בעמ' 4), זאת בהתייחסו לעולה מתכתובת המסרונים מיום 5.11.2021 שאותרה במכשיר הטלפון הנייד שלו (מסמך שסומן כ.פ. 3 19/06/22).

17. לא נעלמו מעיני טענותיהם של העוררים באשר לאמירות נוספות של רשק העשויות לתמוך בטענה כי לא ייחס רצינות לחילופי הדברים עם העוררים. כמו כן, נתתי דעתי אף להודעה נוספת שמסר רשק ביום 22.6.2022 ובה בחר לשמור על זכות השתיקה לאחר שנאמר לו כי העוררים מכחישים את חילופי ההודעות עמו (שם, בעמ' 3-4). יחד עם זאת, לא מצאתי כי יש בכך כדי להחליש את התשתית הראייתית הלכאורית הנדרשת לשלב זה של המעצר. במכלול הדברים, התרשמתי כי התמונה הכללית המצטיירת מחומר הראיות, ובפרט זו העולה מתכתובת המסרונים, מלמדת לכאורה על מגעים ממשיים ורציניים ביחס לעסקאות בכלי נשק ספציפיים, וזאת בתמורה לסכומים קונקרטיים. הדברים אמורים אף בהינתן טענות העוררים באשר לאיכותן של התמונות שהוחלפו כחלק מן ההתכתובות בין הצדדים. בנקודה זו אוסיף כי העובדה שלא נתפסו כלי הנשק שבהם נועד הסחר להתבצע לכאורה אינה גורעת בנסיבות העניין מעוצמת הראיות. הטענה כי זהו תיק של "תמונות בלבד" מתעלמת מהודעותיו של רשק המתארות את התכנית לסחר בנשק, כמו גם מהאמור במסרונים.

18. בהמשך לכך, אוסיף עוד כילא מצאתי להידרש בהרחבה לטענות הנוגעות להבחנה בכתב האישום בין העורר 1 (שלו מיוחסת כאמור עבירה של ניסיון לסחר בנשק) ובין העורר 2 (שלו מיוחסת עבירה של קשירת קשר לפשע של סחר בנשק). כפי שציין בית המשפט המחוזי, טענות אלו רלוונטיות יותר להליך העיקרי בעניינם של העוררים ושם אף מקומן להתברר. לצורך שלב המעצר די לי בהבהרת המדינה, כפי שזו הוצגה אף בדיון בפני, כי הבחנה זו נעוצה בהבדל לכאורה בין דרגת ההתקדמות שאליה הגיעה עסקת הנשק המתוארת באישום הראשון לבין השלב שבו הסתיימו המגעים המתוארים באישום השני לכתב האישום.

19. לבסוף, לא מצאתי מקום להתערב בהחלטתו של בית המשפט המחוזי אף בכל הנוגע לקיומה של עילת מעצר ולאפשרות להורות על שחרורם של העוררים לחלופת מעצר בשלב זה. כאמור, עסקינן בכתב אישום הנסב על עבירות נשק, שיש בהן להקים חזקת מסוכנות סטטוטורית. כידוע, בית המשפט ייטה ככלל להורות על מעצרם של מי שנאשמים בעבירות נשק, מאחורי סורג ובריח, אלא בהתקיים נסיבות חריגות (ראו, למשל: בש"פ 6556/21 מדינת ישראל נ' יוסף, פסקה 6 (11.10.2021); בש"פ 1192/22 ריאן' מדינת ישראל, פסקה 10 (28.2.2022)). במקרה דנן לא מצאתי כי מתקיימות נסיבות המצדיקות סטייה מכלל זה, אף לא לצורך קבלת תסקיר שירות מבחן. זאת גם כאשר שוקלים את עברם הפלילי הנקי של העוררים. בהקשר זה נתתי דעתי למאפייניהם של המעשים המתוארים בכתב האישום, המלמדים על נגישות לכאורה לכלי נשק, וכן לחומרה הנובעת מסוג כלי הנשק שעליהם נסבו המגעים. לכך אף יש להוסיף את העובדה כאמור כי כלי הנשק בתיק לא נתפסו, היבט שאף הוא משליך על שאלת המסוכנות. על כן, במכלול הנסיבות, ובפרט כאמור נוכח המסוכנות העולה מכתב האישום, לא התרשמתי כי יש מקום להורות על קבלת תסקיר לעת הזו.

20. טרם סיום אציין כי העוררים נעצרו לפני זמן לא רב באופן יחסי. מובן כי אין באמור בהחלטתי זו כדי למנוע בחלוף הזמן הגשת בקשה לעיון חוזר לבית המשפט המחוזי. מטבע הדברים, בקשה זו תיבחן בהתאם לאמות המידה הקבועות בדיון.

21. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, ז' באב התשפ"ב (4.8.2022).

שׁוֹפֵט